

UG.0007.51.2020

Uchwała Nr XX/51/2020
Rady Gminy Rozprza
z dnia 29 grudnia 2020 roku

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Rozprza na lata 2021 – 2030

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i poz. 1378) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) uchwala się, co następuje:

- § 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rozprza na lata 2021 – 2030 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

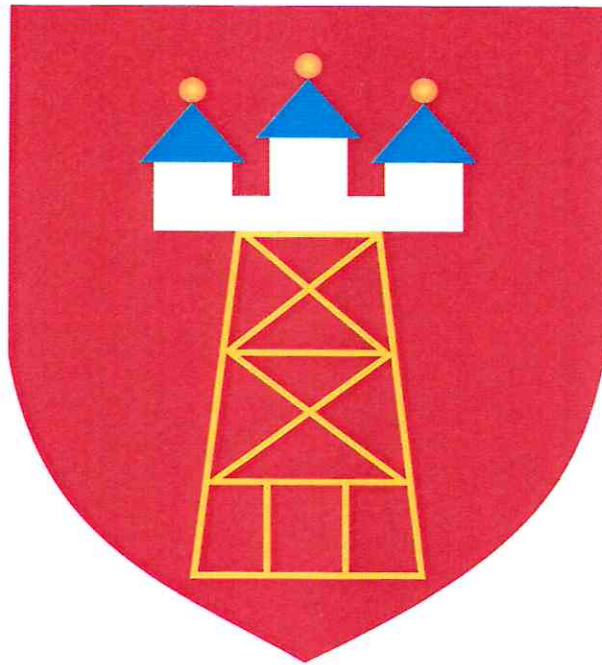

Przewodnicząca Rady Gminy
Agata Bartkowska

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Rozprza na lata 2021 – 2030

Autorzy:
Marlena Jakubik
Ewa Szczegodzińska

Spis treści:

Wprowadzenie.....	3
1. Podstawy prawne i uwarunkowania programowe Strategii.....	4
2. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Rozprza.....	6
2.1 Położenie, powierzchnia Gminy Rozprza.....	6
2.2 Sytuacja demograficzna Gminy Rozprza.....	7
2.3 Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	10
2.4 Ochrona zdrowia.....	11
2.5 Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Rozprza.....	11
2.5.1 Charakterystyka głównych problemów społecznych.....	11
3. Analiza SWOT.....	21
4. Misja, cel główny, cele i działania.....	23
4.1 Misja Strategii.....	23
4.2 Cel główny Strategii.....	23
4.3 Cele operacyjne Strategii.....	23
4.4 Sposoby realizacji celów Strategii.....	23
4.5 Sposoby wdrożenia Strategii i zasoby umożliwiające jej realizację.....	28
5. Zakończenie – ramy finansowe i monitoring.....	30
6. Wnioski.....	30

Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rozprza na lata 2021 – 2030 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Rozprza, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przyjęcie przez samorząd Gminy Rozprza Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej. Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. Zjawiska ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin, w tym wielodzietnych, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi Gmina. Systemowe podejście do rozwiązywania problemów rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się świadczeniobiorcami pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi długofalowy plan działania określający główne cele i kierunki rozwoju, służące zaspakajaniu potrzeb mieszkańców. Dokument został opracowany przy wykorzystaniu materiałów sprawozdawczych i analiz Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprzy (zwany dalej Ośrodkiem), Urzędu Gminy w Rozprzy, Głównego Urzędu Statystycznego (zwany dalej GUS), Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim. Strategia ma charakter otwarty, może być ciągle aktualizowana, udoskonalana i mogą być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji założonych celów.

1. Podstawy prawne i uwarunkowania programowe Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1878), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie kwestii społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz.111 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz.808),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2020r. poz.1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz 2407),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz.1398),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz.218 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz.821),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz.2277),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r., o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz.685),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 r. poz.2050),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz.2133).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju oraz innymi dokumentami strategicznymi Gminy. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Musi być ona ponadto zgodna z założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej dotyczącymi:

- zapewnienia wszystkim dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług,
- zapobiegania ryzyku „wykluczenia”,
- pomocy dla osób najbardziej narażonych na „wykluczenie” (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacji organizacji ze sfery polityki gospodarczej i społecznej.

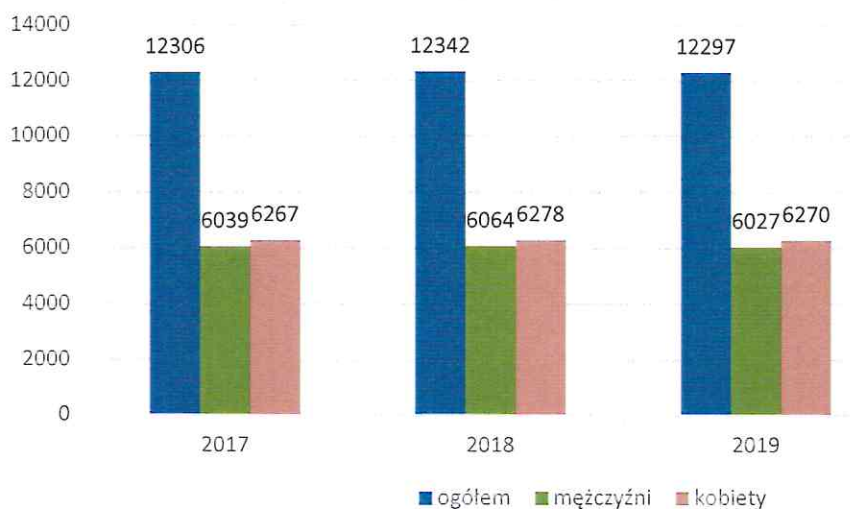
Strategia stanowi podstawę do podejmowania zintegrowanych działań rozwojowych w sferze polityki społecznej na terenie Gminy Rozprza i ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Dokument obejmuje w szczególności działania publicznych instytucji i innych jednostek zajmujących się kwestiami społecznymi w celu poprawy warunków i zaspokojenia potrzeb osób i rodzin. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

2.2 Sytuacja demograficzna Gminy Rozprza

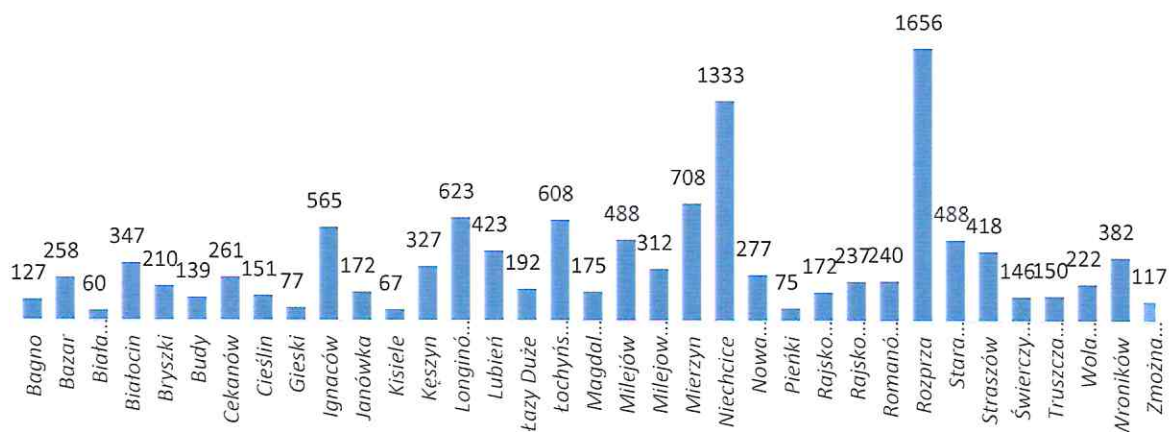
Teren Gminy Rozprza, obejmujący 48 miejscowości, podzielony jest na 34 sołectwa oraz 1 osiedle, który wg stanu na koniec grudnia 2019 roku zamieszkiwało 12 297 osób, w tym 6027 mężczyzn i 6270 kobiet. Gęstość zaludnienia wyniosła 75 osób / km².

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Rozprza w latach 2017 – 2019

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Rozprza w poszczególnych sołectwach (stan na 30.06.2020 r.)

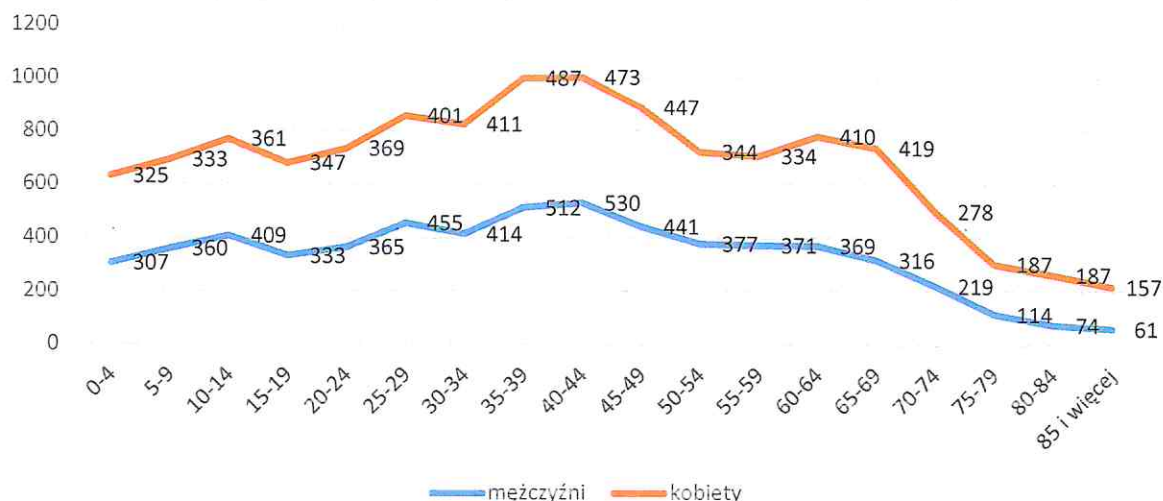

źródło: dane Urzędu Gminy w Rozprzy

Poniżej prezentujemy obraz populacji mieszkańców Gminy Rozprza analizowany pod względem liczebności w poszczególnych przedziałach wiekowych na podstawie danych z 2019 roku.

Wykres 3. *Ludność Gminy Rozprza wg płci w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2019 roku*

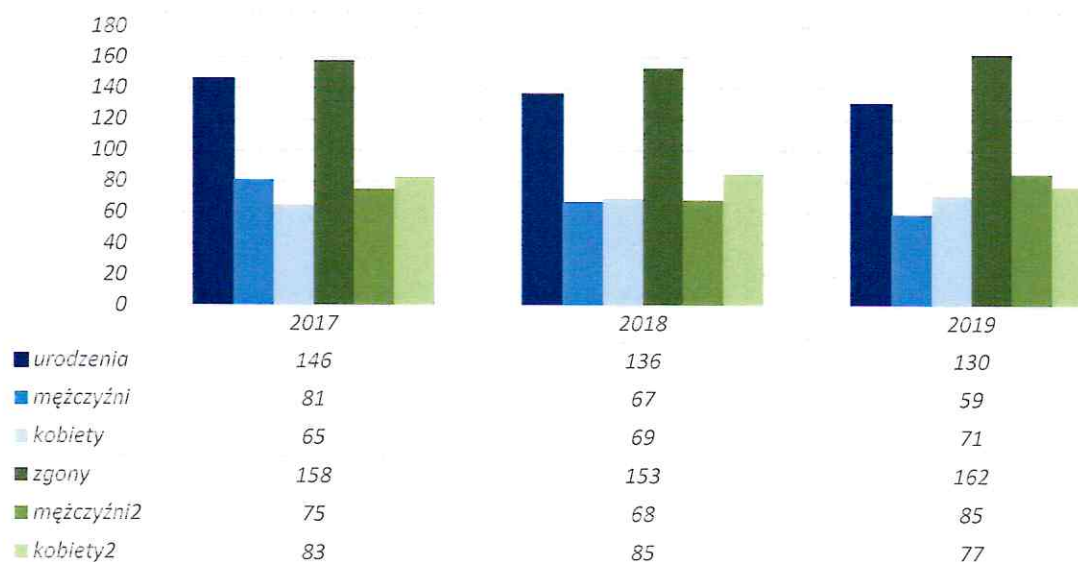

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Największy odsetek ludności w Gminie Rozprza stanowią mieszkańcy pomiędzy 25 a 49 rokiem życia. Rozkład liczebności mieszkańców Gminy Rozprza w poszczególnych przedziałach wiekowych pokazuje dominację płci żeńskiej widoczną zwłaszcza w starszych grupach wiekowych, tj. w grupach 60 lat i więcej lat, co świadczy o dłuższym w porównaniu z mężczyznami okresie życia mieszkank Gminy Rozprza. Najmłodsze roczniki młodego pokolenia mieszkańców Gminy Rozprza wykazują znaczącą przewagę płci męskiej.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest między innymi przez takie wskaźniki, jak różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. *Ruch naturalny w Gminie Rozprza w latach 2017 – 2019*

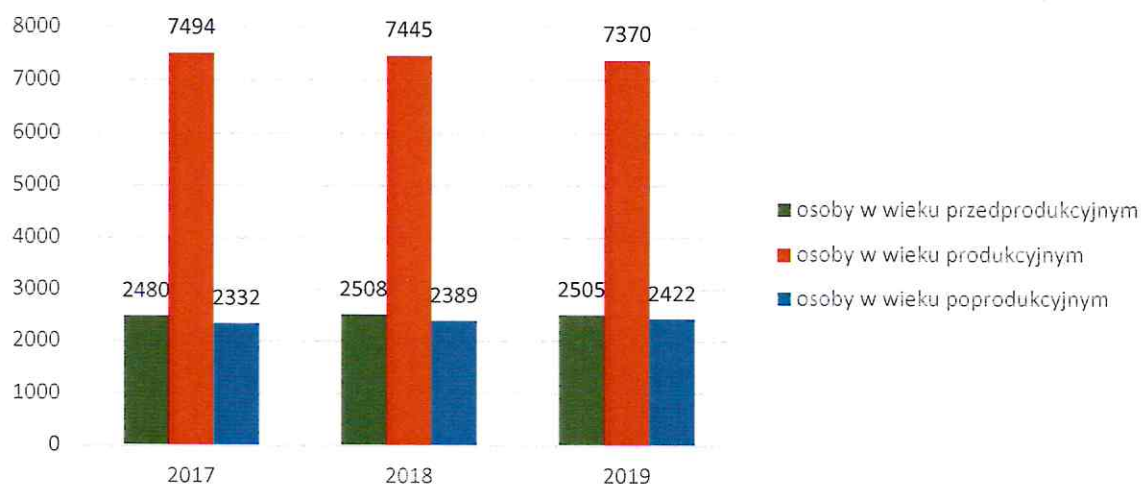

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W analizowanym okresie liczba urodzeń żywych spadała z roku na rok, a w 2019 roku była dużo niższa niż odnotowana w Gminie liczba zgonów, co przełożyło się na niekorzystny, ujemny przyrost naturalny.

Istotnym aspektem sytuacji demograficznej Gminy Rozprza jest porównanie wielkości grup wiekowych mieszkańców Gminy pod względem przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Wykres 5. *Struktura ludności Gminy Rozprza wg wieku w latach 2017 – 2019*

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

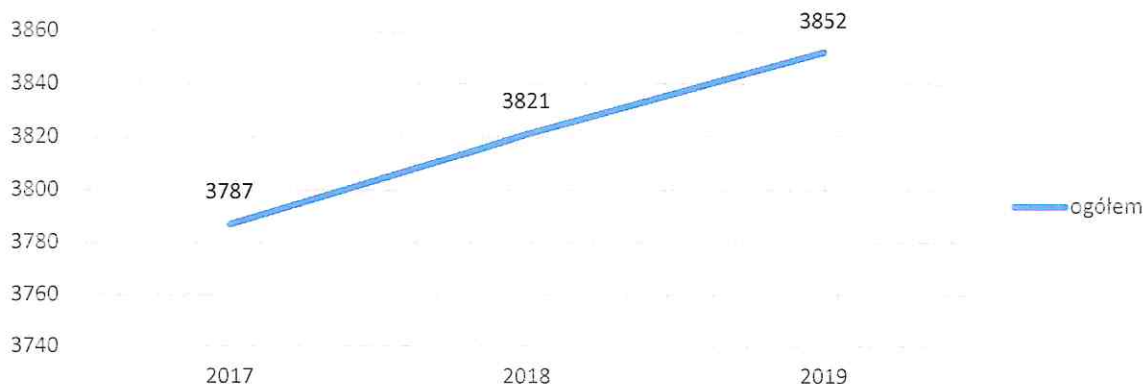
Zdecydowana większość mieszkańców plasuje się w przedziałach zaliczanych do wieku produkcyjnego, mniej liczne w całej populacji są grupy w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) i poprodukcyjnym (64 lata i więcej). Grupa osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Grupę w wieku produkcyjnym charakteryzuje tendencja spadkowa, natomiast grupą, w której dominuje wyraźna tendencja wzrostowa, jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym.

Procesy demograficzne, zachodzące w Gminie, skłaniają do zwrócenia uwagi na niekorzystne tendencje, które przejawiają się zarówno w malejącej populacji Gminy, jak i w obserwowanym wzroście liczby osób starszych. Należy przy tym pamiętać, że w przyszłości populacja seniorów będzie zasilana przez osoby, które zakończą aktywność zawodową. Obserwowane tendencje demograficzne wymagają odpowiedniego dostosowania usług społecznych, które trzeba będzie, w znacznie większym zakresie niż dotychczas, dostosować do potrzeb seniorów. Osobom starszym trzeba będzie udzielić stosownej pomocy, zarówno materialnej, jak i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

2.3 Zasoby i warunki mieszkaniowe

Podstawę mieszkalnictwa w Gminie Rozprza stanowi tradycyjne budownictwo jednorodzinne, będące własnością mieszkańców Gminy. Zasoby mieszkaniowe zwiększają się z roku na rok, nie tylko pod względem liczby budynków mieszkalnych, ale też ich powierzchni użytkowej. Liczbę budynków mieszkalnych prezentuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 6. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Rozprza w latach 2017 - 2019

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1. Liczba mieszkań w Gminie Rozprza oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2017 - 2019

Rok	2017	2018	2019
mieszkania	3787	3821	3852
izby	16546	16741	16906
powierzchnia użytkowa	337 279	342 064	345 944
ogółem			

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane statystyczne GUS przedstawiające sytuację mieszkaniową Gminy Rozprza – należy uznać ją za korzystną. Pozytywne znaczenie ma fakt, że na przestrzeni lat 2017-2019 zwiększeniu uległy wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w Gminie Rozprza a także powierzchnia użytkowa mieszkań. Główną zasługę w poprawie sytuacji mają mieszkańcy Gminy jako prywatni inwestorzy realizujący budowę domów na własny użytek.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania – wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Gminie Rozprza tej formy pomocy udziela Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozprze. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Dodatki mieszkaniowe przyznane w latach 2017 - 2019

	2017	2018	2019
liczba rodzin, którym przyznano decyzją dodatek mieszkaniowy	123	112	67
liczba przyznanych decyzją dodatków mieszkaniowych	1053	753	638
kwota przyznanych dodatków mieszkaniowych w zł	162 295,36	138 949,45	139 553,30

źródło: dane własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprzy

2.4 Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy działają dwa ośrodki podstawowej opieki zdrowotnej:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „RO – MED” w Rozprzy – medycyna rodzinna, pielęgniarstwo środowiskowo – rodzinne, punkt pobrań, szczepienia, medycyna szkolna, wizyty domowe,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Niechcicach – medycyna rodzinna, pielęgniarstwo środowiskowo – rodzinne, punkt pobrań, szczepienia, medycyna szkolna, wizyty domowe,
- Centrum Medyczno – Usługowym w Rozprzy.

Na terenie Gminy Rozprza przeprowadzane są badania profilaktyczne, m.in. mammografia, badania słuchu, badanie wzroku, badania w kierunku osteoporozy.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku, udzielono w nich 58 248 porad medycznych. Na terenie Gminy Rozprza funkcjonują 2 apteki i 1 punkt apteczny.

2.5 Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Rozprza

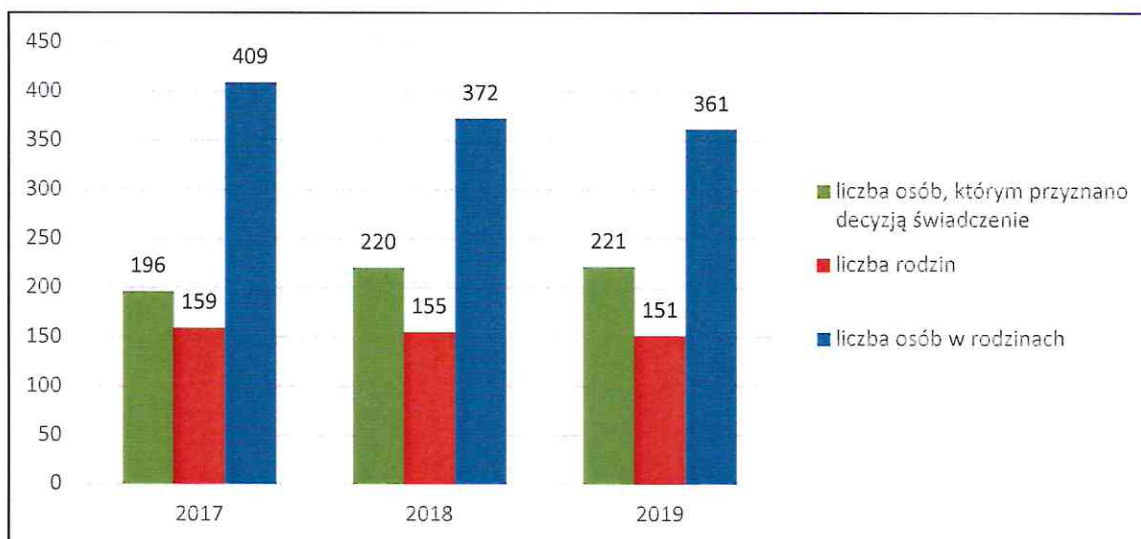
2.5.1 Charakterystyka głównych problemów społecznych

Szczegółowa charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie Gminy Rozprza jest wynikiem analizy dokumentów statystycznych ewidencjonowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozprzy.

Analizie poddano dokumentację opisującą trzyletni horyzont czasowy, biorąc pod uwagę liczbę rodzin objętych różnymi formami wsparcia z uwagi na występowanie problemów definiowanych w kategoriach problemu społecznego. Taką metodologię uznano za najbardziej wartościową dla rzetelnej identyfikacji problemów społecznych, uznając, że te osoby i rodziny stanowią istotną grupę reprezentatywną, bowiem reprezentują tę część mieszkańców Gminy, która dotknięta jest różnego rodzaju problemami społecznymi.

Obraz problemów społecznych, wynikający z analizy materiałów jakimi dysponuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozprzy, ujęto w zestawienia tabelaryczne, niektóre zilustrowano wykresami. Jedną z ważniejszych informacji o sytuacji problemowej mieszkańców jest liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną (korzystających z różnorodnych form wsparcia, nie tylko finansowych), którą prezentuje poniższe zestawienie.

Wykres 7. Osoby i rodziny objęte pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprzy w latach 2017 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Z powyższych danych wynika, że liczba osób objętych pomocą społeczną od 2017 r. utrzymuje się na względnie stałym poziomie, co oznacza, że działania należy nadal skoncentrować na nieco słabszych, mniej zaradnych osobach i grupach społecznych oraz osobach i grupach dotkniętych trudnościami życia codziennego, które ograniczają lub uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

W świetle ustawy o pomocy społecznej, świadczenia z pomocy społecznej mogą mieć charakter pieniężny lub niepieniężny. Do pierwszej kategorii zalicza się zasiłki: stały, okresowy i celowy; zasiłek i pożyczkę na ekonomiczne usamodzielnienie; pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki; świadczenie na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą oraz wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd. Natomiast świadczenia o charakterze niepieniężnym to m.in. praca socjalna, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, ośrodkach wsparcia i rodzinnych domach pomocy; mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Osoby uprawnione do korzystania z powyższych form wsparcia można zakwalifikować do kilku podgrup ze względu na powody, jakie uprawniają do uzyskania pomocy, określanych mianem dysfunkcji. Warto szczegółowo przyjrzeć się najważniejszym powodom trudnej sytuacji życiowej klientów Ośrodka w celu lepszej identyfikacji problemów społecznych naszej gminy.

Tabela 3. Powody trudnej sytuacji życiowej klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprze w latach: 2017 – 2019

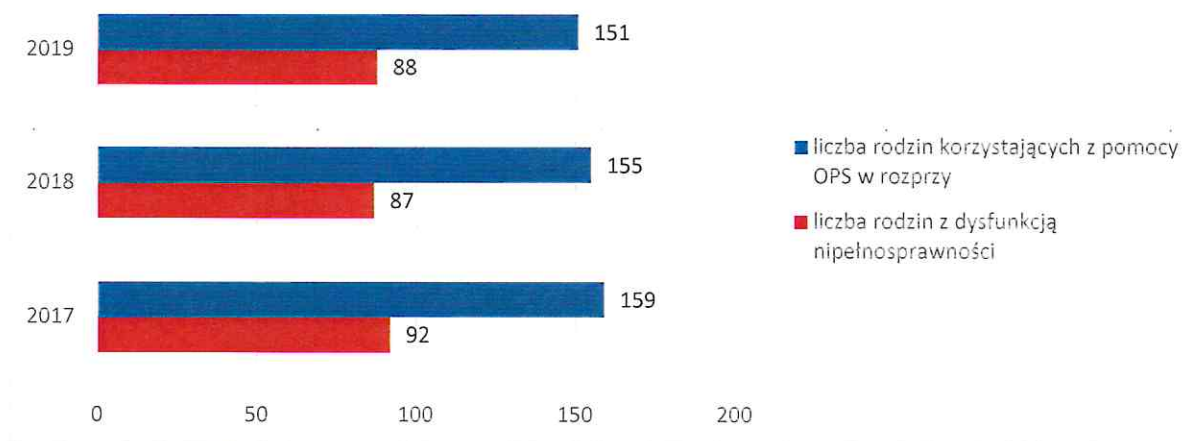
Rodzaj dysfunkcji	2017		2018		2019	
	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby
Bezrobocie	56	182	48	137	47	149
Niepelnosprawność	92	177	87	158	88	167
Długotrwała choroba	28	56	13	41	26	64
Rodzina niepełna	17	58	19	67	20	62
Rodzina wielodzietna	3	21	4	24	5	27
Alkoholizm	12	26	3	10	6	16
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Prezentowane powyżej zestawienie wskazuje, że w Gminie Rozprza w latach 2017 – 2019 najczęstszą przyczyną udzielenia wsparcia była niepełnosprawność oraz bezrobocie, następnie długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych: rodzina niepełna, rodzina wielodzietna, a także alkoholizm.

Niepelnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji, rozumiana jest również jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Wykres 8. Liczba rodzin z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy OPS na tle wszystkich rodzin pomocy społecznej w latach 2017 - 2019

źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Powyższy wykres przedstawia liczbę rodzin, których dotyka problem niepełnosprawności, wymagających wsparcia systemu pomocy społecznej. Jest to jednak niepełny obraz informacji, bowiem statystyki obejmują tylko rodziny z niepełnosprawnością objęte wsparciem OPS, a nie wszystkie osoby niepełnosprawne na obszarze Gminy Rozprza.

Bezrobocie to zjawisko ekonomiczne, w którym można zaobserwować brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i chcących ją podjąć na standardowych warunkach panujących w wdany momencie w gospodarce¹. Bezrobotnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest osoba, która:

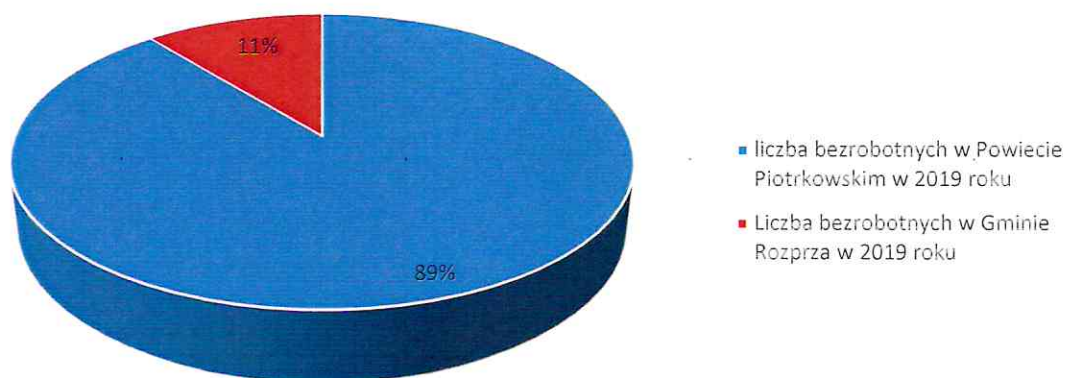
- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn,
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- jest zameldowana lub pozostaje w naszym kraju legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE)².

Bezrobocie to duży problem społeczny spychający ludzi na margines życia społecznego. Szczególnie niebezpieczne jest długotrwałe pozostawanie bez pracy, ponieważ zmniejszają się wówczas szanse na ponowne jej znalezienie. Poza tym osoba bezrobotna po 12 miesiącach przebywania na zasiłku dla bezrobotnych, traci prawo do jego pobierania. Dodatkowo niepokojącym jest fakt, iż zjawisko długotrwałego bezrobocia dotyka coraz częściej kobiet i ludzi młodych.

¹<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/bezrobocie;3876818.html>

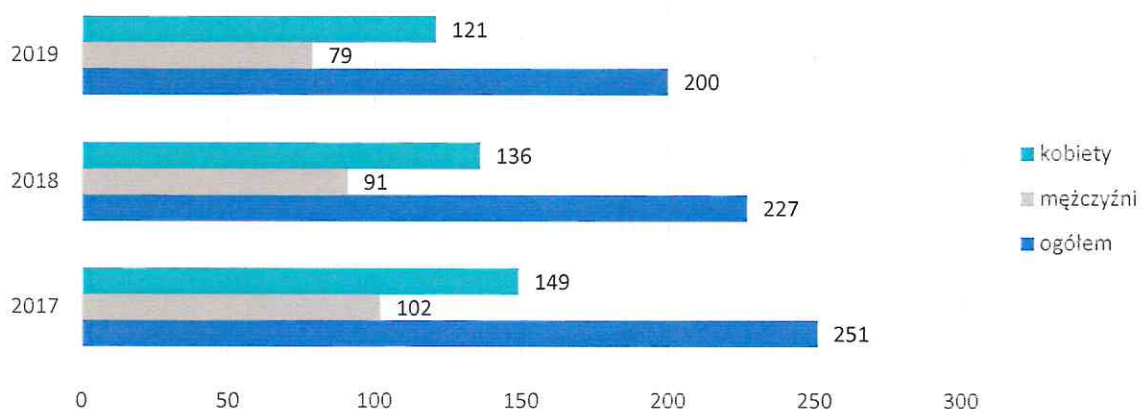
²ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Wykres nr 9: Bezrobotni w Gminie Rozprza na tle Powiatu Piotrkowskiego w 2019 roku

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim

Wykres 10. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Rozprza w latach 2017 - 2019

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Jak wynika z powyższych danych – w 2019 roku mieszkańcy Gminy Rozprza stanowili 11 % ogólnej liczby osób bezrobotnych Powiatu Piotrkowskiego. Wśród osób bezrobotnych przewagę stanowiły kobiety i tak: w 2017 rok kobiety stanowiły 59,4 % wszystkich osób bezrobotnych mieszkańców Gminy Rozprza, w 2018 roku 59,9 %, a w 2019 roku 60,5 %.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Tabela 4. Liczba osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Bezrobotni zarejestrowani w końcu roku 2017	Bezrobotni zarejestrowani w końcu roku 2018	Bezrobotni zarejestrowani w końcu roku 2019
Do 25. roku życia	32	32	23
do 30. roku życia	71	68	58
długotrwale bezrobotni	106	91	75
powyżej 50. roku życia	57	59	46
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	8	3	2
niepełnosprawni	26	24	19

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim

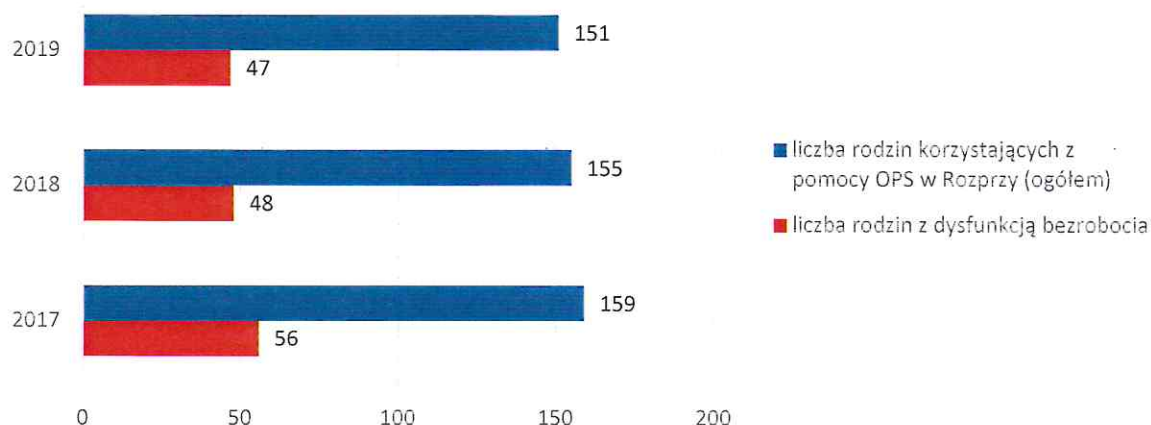
Udział osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy do liczby osób bezrobotnych w Gminie Rozprza wg stanu na koniec grudnia 2019 roku kształtował się następująco:

- osoby do 25 roku życia – 11,5 %,
- osoby do 30 roku życia – 29 %,
- długotrwale bezrobotni – 37,5 %,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia – 23 %,
- osoby korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej – 1 %,
- bezrobotni z niepełnosprawnością – 9,5 %.

Dane zawarte w materiałach statystycznych GUS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim wykazują, że poziom bezrobocia rejestrowano w analizowanych latach w obydwu kategoriach pod względem płci nieznacznie maleje. Zmniejsza się również liczba osób długotrwale bezrobotnych. Należy jednak pamiętać, że powyższe dane nie odzwierciedlają stanu faktycznego, ponieważ wiele osób nie rejestruje się w Urzędzie Pracy, podejmuje prace sezonowe, dorywcze bądź też pozostaje bez pracy.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w których co najmniej jedna osoba w wieku aktywności zawodowej pozostaje bez zatrudnienia to rodzina z dysfunkcją bezrobocia. Optymistycznym prognozą na przyszłość jest to, że liczba tych rodzin nie zwiększa się i w analizowanych latach kształtuje się podobnym poziomie.

Wykres 11. Liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy OPS na tle wszystkich rodzin pomocy społecznej w latach 2017 - 2019

źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Bez wątpienia należy też zwrócić szczególną uwagę na problem **przemocy w rodzinie**, która niezmiennie stanowi temat tabu w społeczeństwie. Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, niszczące prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Jednakże od czasu funkcjonowania ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r., poz.218), można zauważyć „oswojenie” społeczeństwa z tą trudną tematyką oraz zwiększoną liczbę osób i rodzin szukających pomocy w rozwiązaniu problemu przemocy.

Zjawisko przemocy domowej jest problemem trudnym do zbadania. Jego skalę, dla potrzeb diagnozy do niniejszego dokumentu, oszacowano opierając się na statystykach Ośrodka – liczbie formularzy „Niebieska Karta – A” jakie wpłynęły do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Rozprzy w latach 2017 – 2019.

Tabela 5. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” w latach 2017 – 2019.

Lp.	Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskiej Karty”	2017	2018	2019
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej	3	5	3
2.	Policja	27	27	27
3.	Oświata	0	3	0
4.	Ochrona Zdrowia	0	0	0
5.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	1
Razem:		30	35	33

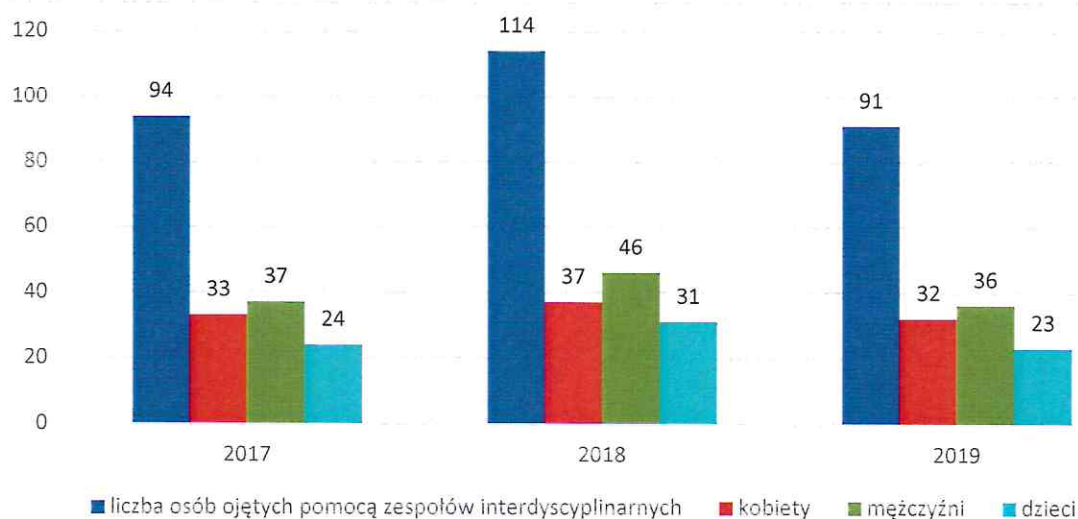
źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Rozprza

Formularz „Niebieska Karta – A” wypełniany jest w sytuacji stwierdzenia lub podejrzenia występowania przemocy w rodzinie. „Niebieskie Karty” odzwierciedlają przypadki ujawnione, gdzie doszło do interwencji Policji w miejscu zamieszkania rodziny lub osoby doznające przemocy same zgłosiły się ze swoim problemem do Ośrodka, pedagoga szkolnego czy Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W latach 2017 – 2019 funkcjonariusze Policji założyli 81 „Niebieskich Kart”, co stanowi 82,66 % wszystkich wdrożonych procedur „Niebieska Karta”. Wynika to z faktu, że osoby w sytuacji zagrożenia zdrowia bądź życia – wzywają Policję na interwencję do miejsca zamieszkania.

Głównym celem procedury „Niebieska Karta” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Współpraca przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę jest podstawą jej skuteczności i oferowanej pomocy.

Wykres 12. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2017 – 2019.

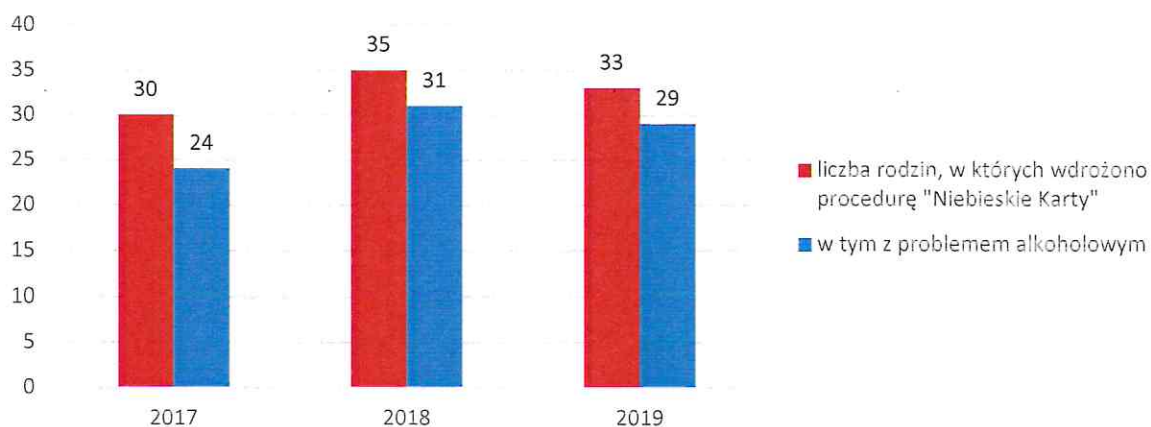
źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Rozprza

Na terenie Gminy Rozprza przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, najczęściej łączy się z problemem nadużywania alkoholu, problemami opiekuńczo - wychowawczymi, chorobą członka rodziny, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się często w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny, a często dzieci i zjawisko przemocy nie „wychodzi” poza krąg rodziny, jest nierozpoznane. Ofiarami przemocy w rodzinie są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni.

Wielu sprawców przemocy w chwili popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu. Alkohol pobudza agresję, osłabia kontrolę nad zachowaniem.

Poniższy wykres przedstawia skalę występowania problemu alkoholowego wśród rodzin, w których wdrożona została procedura „Niebieska Karta”.

Wykres 13. Problem alkoholowy w rodzinach objętych procedurą „Niebieska Karta” w latach 2017 – 2019.

źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Rozprza

Jak wskazuje powyższy wykres – problem alkoholowy w rodzinach dodatkowo uwikłanych w przemoc, w poszczególnych latach stanowił:

- 2017 rok – 80 %,
- 2018 rok – 88,57 %,
- 2019 rok – 87,88 %.

Problemem, który pojawia się na obszarze Gminy Rozprza jest **problem starzenia się społeczeństwa**. Osoby w wieku senioralnym są szczególną grupą, której problemy należy postrzegać w kategoriach problemów społecznych, ponieważ nie starość jako taka, lecz skutki starzenia się, w tym znaczne ograniczenie zdolności do samodzielnej egzystencji - w wymiarze indywidualnym i społecznym stanowi poważną barierę w wypełnianiu podstawowych ról w środowisku rodzinnym, czy miejscu zamieszkania. Powodem może być obniżona sprawność ruchowa, sensoryczna (zmysłowa), intelektualna, psychofizyczna, komunikowania się i/lub funkcjonowania w społeczeństwie spowodowana wadami wrodzonymi, przewlekłymi chorobami, przeżytymi urazami i wypadkami, a także obniżaniem się sprawności fizycznej i umysłowej wraz ze starzeniem się organizmu. Sytuacja tych osób, zawsze pociąga za sobą konieczność zapewnienia różnorodnego wsparcia. W systemie wsparcia mogą być i są organizowane usługi opiekuńcze oraz zapewnienie opieki w domach pomocy społecznej, co przedstawiają poniższe dane.

Tabela 6. Liczba osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych 2017 – 2019

Rok	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	Liczba świadczeń	Koszt udzielonego wsparcia
2017	24	7 472	172 603,78 zł
2018	28	6 961	186 660,82 zł
2019	26	6 918	171 504,99 zł

źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Należy zauważyć, że w świetle danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprze – zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania jest duże. Z tej formy mogą korzystać osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Z usług opiekuńczych mogą korzystać również osoby pozostające w rodzinach wtedy, gdy wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni lub zstępni nie mogą zapewnić im odpowiedniej pomocy. W 2017 r. z tej formy wsparcia korzystały 24 osoby, w 2018 r. – 28, natomiast w roku 2019 – 28 osób.

Osoby w wieku senioralnym, wymagające stałej opieki i pielęgnacji, a także osoby niepełnosprawne, nie zawsze mogą funkcjonować samodzielnie, w swoich dotychczasowych warunkach środowiskowych, nawet przy wsparciu w formie usług opiekuńczych. Często sytuacja seniorów zmusza ich do zamieszkania w domach pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt w tych domach. Dochody seniorów są zdecydowanie niższe niż pełny koszt utrzymania, często są to osoby samotne, a jeżeli już posiadają rodzinę, obowiązana zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w dalszej kolejności do partycypowania w kosztach nie zawsze ta rodzina ma możliwość ponoszenia opłaty ze względu na swoją trudną sytuację finansową. Efektem takiego stanu rzeczy jest to, że Gmina obowiązana jest partycypować w kosztach pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej.

Tabela 7. Liczba mieszkańców Gminy Rozprza skierowana do domów pomocy społecznej w latach 2017 - 2019

Rok	Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej	Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej w zł
2017	11	230 729,34 zł
2018	14	239 654,77 zł
2019	9	280 341,92 zł

źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Jak wynika z powyższej tabeli, liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej nie rośnie lawinowo, jednak z roku na rok wzrasta koszt odpłatności osób przebywających w tych placówkach. Miesięczny koszt pobytu w domach pomocy społecznej w 2019 roku, w których przebywają mieszkańcy Gminy Rozprza, mieścił się w granicach od 3 200 zł do 3 894 zł. Do 1 mieszkańca w 2019 roku Gmina Rozprza dopłacała od 1 584 zł do 3 103 zł miesięcznie. Rodzi to konieczność zabezpieczenia środków finansowych w budżecie Gminy Rozprza na ten cel.

3. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej. Pozwala oszacować możliwość i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

- **Mocne strony** (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.
- **Słabe strony** (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.
- **Szanse** (zewnętrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.
- **Zagrożenia** (zewnętrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

Podjmując działania na rzecz diagnozy problemów społecznych Gminy Rozprza należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające rozwój polityki społecznej, punkty stanowiące mocne strony, potencjał rozwoju polityki społecznej oraz zidentyfikowane zagrożenia uwzględniające specyfikę społeczności lokalnej Gminy Rozprza.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie instytucji powołanych do rozwiązywania problemów społecznych • profesjonalna kadra • odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • dobra znajomość środowiska • wieloletnie doświadczenie w działaniach pomocowych • zmniejszenie liczby bezrobotnych w Gminie • dostępność usług opiekuńczych • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • wystarczającą liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • realizacja programów rządowych • udział w kampaniach społecznych • pozyskiwanie przez instytucje środków z pozarządowych źródeł finansowania na realizację działań adresowanych do społeczności lokalnej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • malejąca liczba mieszkańców, za co odpowiada rosnąca liczba zgonów w stosunku do liczny urodzeń • proces starzenia się społeczeństwa • zwiększający się problem niepełnosprawności mieszkańców • wysokie koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej • brak zainteresowania osób bezrobotnych działaniami aktywizującymi, podnoszeniem lub zdobywaniem nowych kwalifikacji • mała dostępności poradnictwa specjalistycznego, • niski poziom finansowania nowych zadań nałożonych na samorządy • wymagania ustawowe kładące nacisk na szeroką dokumentację i procedury • niedostateczna integracja między podmiotami świadczącymi pomoc
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • możliwość skorzystania z różnego rodzaju programów ministerialnych skierowanych do poszczególnych grup klientów systemu pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> • negatywne trendy demograficzne • duża liczba osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia • brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • marginalizowanie problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych – postępujące wykluczenie tych osób • brak dostępu osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • starzejące się społeczeństwo – wzrost liczby osób zależnych • marginalizacja problemów i potrzeb osób starszych • niedofinansowany system pomocy społecznej

4. Misja, cel główny, cele i działania

4.1 Misja Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rozprza na lata 2021 – 2030 kontynuuje Misję zawartą w Strategii realizowanej w latach 2013 – 2020. Gmina Rozprza jest otwarta na problemy mieszkańców, dążąca do wyrównania różnic w poziomie jakości życia.

4.2 Cel główny Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rozprza jest odpowiedzią na szereg problemów jakie spotykają mieszkańców Gminy. Celem głównym niniejszej strategii stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

4.3 Cele operacyjne

1. Pomoc osobom niepełnosprawnym.
2. Ograniczanie powstawania przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.
3. Pomoc osobom starszym.
  1. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcjami, w szczególności bezrobociem.
  2. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym alkoholizmem i przemocą w rodzinie.
  3. Podniesienie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych.

4.4. Sposoby realizacji celów strategii

Cel 1. Pomoc osobom niepełnosprawnym.

Osoby niepełnosprawne wymagają szczególnego wsparcia i pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Poznanie i zrozumienie problemów osób niepełnosprawnych jest zadaniem zarówno dla mieszkańców gminy, jak i instytucji zajmujących się pomocą. Osoby niepełnosprawne nie mogą utracić praw uczestnika społeczności lokalnej. Mają prawo żyć w społeczeństwie, korzystać z dóbr cywilizacji i ją współtworzyć.

Podjęte działania:

1. Zintegrowanie osób niepełnosprawnych ze środowiskiem oraz umożliwienie im uczestnictwa w życiu społecznym poprzez pracę socjalną.
2. Udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym różnorodnych form pomocy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej, w szczególności poprzez udział niepełnosprawnych klientów pomocy społecznej w projektach unijnych, które wyposażają ich w nowe umiejętności społeczne i zawodowe.
3. Pomoc w uzyskiwaniu miejsc na turnusach rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim.

4. Pomoc w uzyskiwaniu na własność lub wypożyczeniu sprzętu rehabilitacyjnego, przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim.
5. Pomoc w zapewnieniu osobom niepełnosprawnym, nieprawidłowo funkcjonującym lub niemogącym samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie ze względu na specyfikę schorzenia, miejsc w zakładach opieki zdrowotnej, w szpitalach, w domach pomocy społecznej.

Przewidywane efekty:

1. Usprawnienie fizyczne i społeczne osób niepełnosprawnych.
2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym godnych warunków życia i zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb.
3. Pomoc rodzinom w opiece nad osobami niepełnosprawnymi.
4. Zapewnienie opieki osobom niepełnosprawnym, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku.

Cel 2. Ograniczanie powstawania przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.

Z przeprowadzonej diagnozy sytuacji w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rozprzy wynika, że jedną z wiodących przyczyn korzystania z pomocy społecznej jest **bezrobocie**. Przeciwdziałanie temu zjawisku i zapewnienie utrzymania źródeł dochodu jest jednym z warunków zmniejszenia liczby osób ubiegających się o pomoc. Podopieczni borykają się także z różnymi rodzajami problemów, takimi jak:

- niepełnosprawność,
- problemy związane ze strukturą rodziny (rodzina niepełna, rodzina wielodzietna),
- alkoholizm,
- przemoc w rodzinie.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym musi opierać się na ciągłej diagnozie sytuacji oraz prawidłowym przepływie informacji pomiędzy poszczególnymi urzędnikami, jak i instytucjami współpracującymi w zakresie pomocy osobom potrzebującym. W przypadkach indywidualnych klientów korzystających z pomocy społecznej, a w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym, właściwa diagnoza przyczyn, z powodu których klient wymaga pomocy Ośrodka, a także indywidualny plan pomocy, dostosowany do potrzeb i możliwości klienta, stanowią niezbędną bazę do udzielenia mu właściwej i efektywnej pomocy.

Podjęte działania:

1. Rozpoznanie głównych problemów społecznych w gminie.
2. Analiza rzeczywistych potrzeb społecznych.
3. Pozyskiwanie środków finansowych na pomoc osobom i rodzinom jej potrzebującym, w tym także środków finansowych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

4. Współpraca z instytucjami na rzecz poprawy sytuacji klientów pomocy społecznej.
5. Analiza skarg i wniosków oraz interwencji osób korzystających z pomocy.

Przewidywane efekty:

1. Rozpoznanie źródeł zagrożeń życia społecznego i przyczyn korzystania z pomocy społecznej mieszkańców gminy.
2. Zwiększenie efektywności działań i skuteczne reagowanie Ośrodka na aktualnie występujące problemy klientów pomocy społecznej.
3. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom różnorodnych form pomocy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej, w tym także wyposażenie grupy klientów będących beneficjentami projektów unijnych w nowe umiejętności społeczne i zawodowe.

Cel 2. Pomoc osobom starszym.

Ogólna dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, a nawet intelektualnych i zdrowotnych, ułatwia życie ludziom starszym i wydłuża okres ich samodzielności społecznej. Nieunikniony proces starzenia się Polaków stwarza konieczność podjęcia przez społeczeństwo wielu zadań.

Podjęte działania:

1. Promowanie aktywnego trybu życia osób starszych poprzez wspieranie różnych form działalności i inicjatyw – współpraca z kołami gospodyń wiejskich, organizacją kombatancką i organizacją emerytów na terenie gminy Rozprza.
2. Kontynuowanie oraz w miarę potrzeby rozszerzenie usług opiekuńczych dla osób starszych w miejscu ich zamieszkania.
3. Pomoc osobom, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku, w uzyskaniu stałej opieki w formie pomocy rodziny, pomocy sąsiedzkiej lub uzyskaniu miejsca w zakładach opieki zdrowotnej, w szpitalach, w domach pomocy społecznej.

Przewidywane efekty:

1. Respektowanie prawa osób starszych do godnego życia w społeczeństwie.
2. Zapewnienie komfortu psychicznego i poczucia bezpieczeństwa osobom starszym poprzez zabezpieczenie ich funkcjonowania w środowisku lokalnym.
3. Zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych.
4. Włączenie osób starszych do życia w lokalnej społeczności.
5. Zapewnienie opieki osobom, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku.

Cel 4. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcjami, w szczególności bezrobociem.

Jednym z priorytetów pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się przejściowo w trudnej sytuacji oraz rodzinom dysfunkcyjnym, w których przyczyna powodująca korzystanie z pomocy społecznej ma charakter trwały. Do priorytetowych zadań w tym zakresie należy przeciwdziałanie biedzie, bardzo często wynikającej z bezrobocia. Pomoc ta musi pozwalać na wyprowadzenie rodzin z trudnej sytuacji życiowej i zapobieganie ich marginalizacji. Służyć temu mają różnorodne formy aktywizacji zawodowej, skierowane szczególnie do zagrożonych bezrobociem.

Podjęte działania:

1. Pobudzanie własnej aktywności osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, w szczególności poprzez udział klientów pomocy społecznej w projektach unijnych, które wyposażają ich w nowe umiejętności społeczne i zawodowe.
2. Prowadzenie wszechstronnej pracy z rodziną oraz wykorzystywanie różnorodnych metod i technik pracy socjalnej.
3. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom różnorodnych form pomocy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.
4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Piotrkowie Trybunalskim w zakresie pośrednictwa pracy i doskonalenia zawodowego osób bezrobotnych, zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dłużników alimentacyjnych.
5. Współpraca pracowników socjalnych z instytucjami, szkołami (pedagogami, wychowawcami), policją, Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, na rzecz poprawy sytuacji bytowej klientów korzystających z pomocy społecznej.
6. Pozyskiwanie środków finansowych na pomoc osobom i rodzinom jej potrzebującym, w tym także środków finansowych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
7. Pozyskiwanie środków rzeczowych na pomoc osobom i rodzinom jej potrzebującym.

Przewidywane efekty:

1. Zwiększenie własnej aktywności osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych.
2. Uświadomienie społeczności lokalnej konieczności organizowania alternatywnych form pomocy w stosunku do pomocy materialnej i rzeczowej – pomoc rodziny, pomoc sąsiedzka, wolontariat.
3. Ograniczenie liczby osób korzystających z pomocy materialnej.

Cel 3. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym alkoholizmem i przemocą w rodzinie.

Alkoholizm niszczy zarówno osobę uzależnioną, jak i jego rodzinę. Szczególne spustoszenie odbywa się w psychice dziecka wychowywanego w rodzinie borykającej się z problemem alkoholizmu. Do najważniejszych zadań w zakresie przeciwdziałania problemom alkoholowym należy realizacja corocznie uchwalanego przez Radę Gminy w Rozprze gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – w ścisłej współpracy z Pełnomocnikiem Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rozprze. Innym ważnym problemem polskich rodzin często sprzężonym z problemem alkoholizmu, jest przemoc w rodzinie. Gmina powinna podjąć wszelkie starania w celu przeciwdziałania przemocy poprzez realizację cyklicznie uchwalanego gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie – w ścisłej współpracy z Pełnomocnikiem Wójta ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podjęte działania:

1. Zapobieganie powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.
2. Działania na rzecz ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu oraz przemocą domową.
3. Działania na rzecz zmniejszenia uszkodzeń zdrowia spowodowanych nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych.
4. Działania na rzecz zmniejszenia skutków przemocy w rodzinie poprzez ochronę ofiar przemocy w rodzinie.
5. Działania na rzecz ograniczenia liczby przypadków łamania prawa spowodowanych nadużywaniem alkoholu (przez kierowców i na rynku alkoholowym), a także zjawiskiem przemocy w rodzinie.
6. Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin, a także dla rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej.

Przewidywane efekty:

1. Zmniejszenie liczby problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.
2. Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu oraz przemocą domową.
3. Zmniejszenie uszkodzeń zdrowia spowodowanych nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych.
4. Ograniczenie liczby przypadków łamania prawa spowodowanych nadużywaniem alkoholu (przez kierowców i na rynku alkoholowym), a także zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Cel 6. Podniesienie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych.

Szczególnie istotną kwestią w pomocy społecznej jest stałe podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych. Szansą na skuteczne funkcjonowanie w pomocy społecznej i zmniejszenie ilości osób zmuszonych do korzystania z niej jest kreatywność, czyli twórcze rozwiązywanie problemów klientów pomocy społecznej i dążenie do sukcesu przez pracowników ośrodków pomocy społecznej.

Podjęte działania:

1. Upowszechnianie w środowisku lokalnym etosu zawodowego pracownika socjalnego oraz uświadamianie roli i zadań pracownika socjalnego.
2. Zwiększenie roli pracy socjalnej w działalności Ośrodka.
3. Uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach oraz warsztatach zajęciowych z zakresu samodoskonalenia i podnoszenia kwalifikacji pracowników socjalnych.

Przewidywane efekty:

1. Skuteczniejsze działania pracowników socjalnych na rzecz klientów Ośrodka.
2. Wzrost liczby wyspecjalizowanych pracowników socjalnych.
3. Podniesienie jakości oferowanych przez Ośrodek usług.
4. Podniesienie statusu zawodowego pracownika socjalnego.
- 4.5 Opis sposobu wdrażania Strategii i zasoby umożliwiające jej realizację.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rozprza na lata 2021 – 2030 wdrażana będzie poprzez realizację programów, projektów socjalnych, oraz konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy z administracją samorządową. Do najważniejszych należą między innymi:

1. Gminny program wspierania rodziny,
2. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
3. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
4. Gminny program przeciwdziałania narkomanii,
5. Program ochrony zdrowia psychicznego
6. programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców wdrażane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
7. programy osłonowe adresowane do różnych grup społecznych, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami niniejszej Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, a efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Na obszarze Gminy Rozprza działają wszystkie podstawowe instytucje niezbędne do bieżącej realizacji zadań związanych z identyfikacją i rozwiązywaniem problemów społecznych. Położenie Gminy Rozprza w sąsiedztwie miasta powiatowego sprawia, że na terenie Gminy nie ma instytucji specjalistycznych – instytucje te funkcjonują na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego, świadcząc jednocześnie usługi mieszkańcom Gminy Rozprza.

W omówionych działaniach uczestniczyć powinni zarówno mieszkańcy gminy Rozprza, jak i instytucje. Cele i zadania realizowane będą przy współpracy społeczności lokalnej oraz niektórych instytucji, tj.:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rozprzy,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Niechcicach,
- Dom Pomocy Społecznej w Łochyńsku,
- Poradnia Pedagogiczno – Psychologiczna w Piotrkowie Trybunalskim,
- Komenda Miejska Policji w Piotrkowie Trybunalskim,
- Komisariat Policji w Gorzkowicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rozprzy,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rozprzy,
- Szkoła Podstawowej w Rozprzy,
- Szkoła Podstawowa w Niechcicach,
- Szkoła Podstawowa w Mierzynie,
- Szkoła Podstawowa w Milejowie,
- Szkoła Podstawowa w Straszowie,
- Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi,
- Przedszkole w Rozprzy,
- Przedszkole w Niechcicach,
- Sołectwa w Gminie Rozprza,
- Koła Gospodyń Wiejskich w Gminie Rozprza,
- Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Rozprza,
- Inne.

5. Zakończenie – ramy finansowe i monitoring

Realizacja kierunków działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rozprza na lata 2021 – 2030 wymaga odpowiednich zasobów finansowych, bowiem każde przedsięwzięcie generuje określone koszty.

Podstawowym źródłem finansowania strategii będzie budżet Gminy Rozprza. Większość kierunków działań mieszczących się w sferze lokalnej polityki społecznej realizują bowiem jednostki organizacyjne i pomocnicze gminy w ramach swoich podstawowych, statutowych zadań. Ponadto źródłem finansowania mogą być środki finansowe z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

W procesie planowania strategicznego niezbędnym elementem jest monitorowanie, które pozwala stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. Polega ono na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, a jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji zapisów strategicznych z wcześniejszymi założeniami. Monitorowanie dostarcza również danych i informacji pozwalających na przeprowadzenie ewaluacji, która z kolei dotyczy oceny jakości realizacji zapisów strategicznych w stosunku do wcześniejszych założeń. Jej celem jest stałe ulepszanie skuteczności i efektywności działań podejmowanych w oparciu o zapisy strategiczne.

Wdrażanie Strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów poszczególnych zadań. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie w formie rocznego sprawozdania z działalności i wydatkowania środków finansowych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprze.

6. Wnioski

Powodzenie podjętych działań określonych w niniejszej Strategii zależy od ścisłej współpracy i zaangażowania wszystkich wymienionych w strategii podmiotów. Pozwoli ona na jednokierunkową pomoc osobom i grupom społecznym zagrożonym wykluczeniem społecznym.

W efektywnym wdrożeniu Strategii dużą rolę odgrywa:

- konsekwentne wdrażanie w życie zaplanowanych działań,
- uświadomienie społeczności lokalnej znaczenia realizacji zaplanowanych działań,
- upowszechnianie celów i zadań wśród mieszkańców gminy.

Strategia ta jest ciągle otwarta na społeczną dyskusję oraz wszelkie uwagi i wnioski.

Rysunki

Rysunek 1. Mapa Gminy Rozprza

Zestawienie wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Rozprza w latach 2017 – 2019

Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Rozprza w poszczególnych sołectwach (stan na 30.06.2020 r.)

Wykres 3. Ludność Gminy Rozprza wg płci w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2019 rok

Wykres 4. Ruch naturalny w Gminie Rozprza w latach 2017 – 2019

Wykres 5. Struktura ludności Gminy Rozprza wg wieku w latach 2017 – 2019

Wykres 6. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Rozprza w latach 2017 – 2019

Wykres 7. Osoby i rodziny objęte pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprzy w latach 2017 – 2019.

Wykres 8. Liczba rodzin z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy OPS na tle wszystkich rodzin pomocy społecznej w latach 2017 – 2019

Wykres 9. Bezrobotni w Gminie Rozprza na tle Powiatu Piotrkowskiego w 2019 roku

Wykres 10. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Rozprza w latach 2017 – 2019

Wykres 11. Liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy OPS na tle wszystkich rodzin pomocy społecznej w latach 2017 – 2019

Wykres 12. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2017 – 2019

Wykres 13. Problem alkoholowy w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017 – 2019.

Tabele

Tabela 1. Liczba mieszkań w Gminie Rozprza oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2017 – 2019

Tabela 2. Dodatki mieszkaniowe przyznane w latach 2017 – 2019

Tabela 3. Powody trudnej sytuacji życiowej klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprzy w latach: 2017 – 2019.

Tabela 4. Liczba osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Tabela 5. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” w latach 2017 – 2019

Tabela 6. Liczba osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych 2017 – 2019

Tabela 7. Liczba mieszkańców Gminy Rozprza skierowana do domów pomocy społecznej w latach 2017 – 2019